NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA

F. G. JACOBS

prednesené 24. februára 2005 [1]

1. Tento návrh, ktorý podal Rechtbank (Okresný súd) Amsterdam, sa týka výkladu článku 13 ods. 1 a článku 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 [2] a článku 39 ES.

2. Vnútroštátny súd žiada o usmernenie najmä vo vzťahu k otázke, či právo Spoločenstva vylučuje právnu úpravu členského štátu, podľa ktorej osoba, ktorá bola, ale už nie je, zamestnaná na jeho území, zostáva povinne poistená v určitých častiach sociálneho zabezpečenia len vtedy, ak má na jeho území ďalej bydlisko, hoci zostáva poistená v určitých ďalších častiach sociálneho zabezpečenia bez ohľadu na jej bydlisko.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35). Text nariadenia zahŕňajúci zmeny a doplnenia uskutočnené do konca roka 1995 možno nájsť v prvej časti prílohy A nariadenia Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, ktoré mení a dopĺňa a aktualizuje nariadenie (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3). Úplné (ale neoficiálne) znenie zahŕňajúce následné zmeny a doplnenia je dostupné na Eur-Lex (europa.eu.int/eur-lex).

Príslušné ustanovenia nariadenia

3. Článok 13 s nadpisom „Všeobecné pravidlá" je prvé ustanovenie hlavy II nariadenia č. 1408/71 s nadpisom „Určenie uplatniteľných právnych predpisov".

4. Článok 13 ods. 1 v znení platnom v rozhodnom čase stanovuje:

„Pokiaľ v článkoch 14c a 14f nie je ustanovené inak, osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s ustanoveniami tejto hlavy."

5. Články 14c a 14f sa týkajú osobitných situácií, ktoré nie sú v tejto veci významné.

6. Článok 13 ods. 2 stanovuje sériu noriem pre určenie, ktorý právny poriadok sa v konkrétnej situácii uplatní. Tieto normy platia, pokiaľ nestanovujú inak články 14 až 17, ktoré tvoria zostávajúcu časť hlavy II, obsahujúce rozličné osobitné normy, z ktorých ani jedna nie je uplatniteľná v tejto veci.

7. Článok 13 ods. 2 písm. a) stanovuje:

„Na osobu zamestnanú na území jedného členského štátu sa vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu".

8. Článok 13 ods. 2 písm. b) až f) sa týka postupne samostatne zárobkovo činných osôb, osôb zamestnaných na plavidlách plávajúcich pod vlajkou členského štátu, štátnych zamestnancov a osôb povolaných alebo opätovne povolaných na výkon služby v ozbrojených silách alebo na výkon civilnej služby členského štátu.

9. Článok 13 ods. 2 písm. f), doplnený do nariadenia č. 1408/71 s účinnosťou od 29. júla 1991 nariadením č. 2195/91 [3], stanovuje, že:

„Na osobu, ktorá prestane podliehať právnym predpisom členského štátu, bez toho aby sa na ňu začali vzťahovať právne predpisy iného členského štátu v súlade s jedným z pravidiel stanovených v predchádzajúcich odsekoch alebo v súlade s jednou z výnimiek alebo jedným z osobitných ustanovení, ktoré sú uvedené v článkoch 14 až 17, sa budú vzťahovať právne predpisy členského štátu, na území ktorého má bydlisko a budú sa na ňu vzťahovať iba tieto predpisy."

10. Okrem doplnenia článku 13 ods. 2 písm. f) do nariadenia č. 1408/71, nariadenie č. 2195/91 taktiež vložilo nasledujúci článok 10b do nariadenia č. 574/72 [4] s účinnosťou od 29. júla 1991:

„Podmienky a deň, kedy sa právne predpisy členského štátu prestávajú vzťahovať na osobu uvedenú v článku 13 ods. 2 písm. f) [nariadenia č. 1408/71], sa stanovia v súlade s týmito právnymi predpismi. Inštitúcia

3 — Nariadenie Rady (EHS) č. 2195/91 z 25. júna 1991, ktorým sa mení nariadenie (EHS) č. 1408/71 a nariadenie (EHS) č. 574/72 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 206, s. 2).

4 — Nariadenie Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup na vykonávanie nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 83); pre neskoršie úplné znenie pozri druhú časť prílohy A nariadenia č. 118/97 už citovaného v poznámke pod čiarou 2. Úplné (ale neoficiálne) znenie zahŕňajúce následné zmeny a doplnenia je dostupné na Eur-Lex (europa.eu.int/eur-lex).

určená príslušným orgánom členského štátu, ktorého právne predpisy sa začnú vzťahovať na dotknutú osobu, požiada inštitúciu určenú príslušným orgánom prvého členského štátu, aby určila tento deň."

13. Osoby oprávnené poberať invalidný dôchodok (WAO), ktoré z dôvodu svojej invalidity nie sú ďalej zamestnané, zostávajú povinne poistené vo všetkých štyroch systémoch pre zamestnancov s výhradou ustanovení zhrnutých v bode 19 nižšie.

Vnútroštátna právna úprava

11. Z dokumentov predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že holandská sústava sociálneho zabezpečenia pozostáva jednak zo systémov uplatňovaných výlučne na osoby, ktoré sú alebo boli v čase vzniku nároku na predmetnú dávku zamestnané, a jednak zo všeobecných systémov uplatňovaných v zásade na všetkých obyvateľov alebo osoby, ktoré podliehajú holandskej dani z príjmov z dôvodu plateného zamestnania v Holandsku.

14. Všeobecné systémy stanovujú rodinné dávky (ďalej len „AKW" [9]), dôchodok pozostalých (ďalej len „ANW" [10]), starobný dôchodok (ďalej len „AOW" [11]) a náhradu osobitných nákladov na zdravotnú starostlivosť (ďalej len „AWBZ" [12]).

15. Každý zo zákonov upravujúcich všeobecné systémy stanovuje, že kategória poistených osôb môže byť rozšírená alebo zúžená vykonávacími predpismi, alebo na ich základe.

12. Systémy pre zamestnancov stanovujú nemocenské dávky (ďalej len „ZW" [5]), náhradu nákladov na zdravotnú starostlivosť (ďalej len „ZFW" [6]), dávku v nezamestnanosti (ďalej len „WW" [7]) a invalidný dôchodok (ďalej len „WAO" [8]).

16. Tieto kategórie boli takto upravené v období, na ktoré sa vzťahuje spor vo veci samej.

5 — Ziektewet. Tento a ďalšie skrátené výrazy sa vzťahujú na zákon, ktorý upravuje systém, ale ja sa pridŕžam obvyklej praxe používania skratiek vo všeobecnejšom zmysle stanovenej dávky alebo náhrady.

6 — Ziekenfondswet.

7 — Werkloosheidswet.

8 — Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering.

9 — Algemene Kinderbijslagwet.

10 — Algemene Nabestaanden Wet.

11 — Algemene Ouderdomswet.

12 — Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten.

17. Najprv príslušný vykonávací predpis, dekrét z roku 1989 [13], stanovil, že osoba s bydliskom mimo Holandska, ktorá je oprávnená okrem iného na poberanie dôchodku podľa WAO, musí byť povinne poistená podľa všeobecných systémov.

18. Dekrét z roku 1989 bol zmenený a doplnený [14] s účinnosťou od 1. januára 1999, aby stanovil, že s účinnosťou od 1. januára 2000 už nie sú osoby s bydliskom mimo Holandska povinne poistené podľa všeobecných systémov. Podľa všeobecných systémov pre starobné dôchodky (AOW) a pre dôchodky pozostalých (ANW) však osoby s bydliskom mimo Holandska, ktoré predtým podliehali povinnému poisteniu, mohli byť ďalej poistené tak, že platili dobrovoľné príspevky po ukončení povinného poistenia. Táto možnosť sa dá využiť prostredníctvom informovania Sociale Verzekeringsbank v lehote jedného roka od skončenia povinného poistenia.

19. Čo sa týka osobitných nákladov na zdravotnú starostlivosť (AWBZ), situácia je trochu komplikovanejšia. Za predpokladu, že jeho príjem neprekračuje určenú hranicu, zostáva poberateľ invalidného dôchodku (WAO) povinne poistený v systéme zdravotného poistenia (ZFW); to je zjavne prípad týkajúci sa žalobkyne. Osoby, ktoré sú na základe nariadenia č. 1408/71 oprávnené na dávky podľa režimu členského štátu ich bydliska, takisto zostávajú povinne poistené podľa systému osobitného zdravotného poistenia. Pre ostatné osoby existuje s účinnosťou od 1. januára 2001 možnosť dobrovoľného poistenia v systéme osobitného zdravotného poistenia.

20. Na rodinné dávky (AKW) sa vzťahuje prechodné ustanovenie: poberateľ, ktorý by na základe novely inak stratil existujúce právo na rodinné dávky, zostáva povinne poistený, pokiaľ najmladšie dieťa nedosiahne vek 18 rokov. Ostatné osoby nemajú právo na dobrovoľné poistenie v systéme rodinných dávok: holandská vláda vysvetlila, že v kapitole 8 hlavy III nariadenia č. 1408/71 sa nachádza dostatočná úprava, ktorá sa okrem iného týka dávok pre nezaopatrené deti dôchodcov.

21. Medzi vnútroštátnym súdom na jednej strane a žalovanou inštitúciou a holandskou vládou na strane druhej existuje zrejme nezhoda, či podmienky dobrovoľného poistenia pre starobné dôchodky (AOW), dôchodky pozostalých (ANW) a osobitné náklady na zdravotnú starostlivosť (AWBZ) sú rovnaké ako podmienky predošlého povinného poistenia, najmä pokiaľ ide o príjem braný do úvahy pri určení výšky príspevkov a existenciu maximálnej doby účasti na dobrovoľnom poistení pre určité kategórie osôb. Komisia usudzuje, že príslušná právna úprava stanovuje desaťročné

13 — Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1989 (Dekrét o rozšírení a zúžení kategórie poistených osôb, pokiaľ ide o vnútroštátne poistenie) z 3. mája 1989, *Staatsblad* 1989, 164.

14 — Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999 z 24. decembra 1998, *Staatsblad* 1998, 746.

maximum pre dobrovoľné príspevky do systému starobného dôchodku, čo môže byť nevýhodou pre určité osoby, hoci v skutočnosti zjavne nie pre žalobkyňu. Okrem toho právny zástupca žalovanej inštitúcie na pojednávaní uviedol, že tieto dva typy poistenia možno posudzovať rozdielne na daňové účely.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

22. Pani van Pommeren-Bourgondiën (ďalej len „žalobkyňa"), ktorá má holandské občianstvo a bydlisko v Belgicku, celý svoj aktívny život pracovala v Holandsku. Roku 1996 ochorela a od roku 1997 poberala invalidný dôchodok v najvyššej sadzbe podľa systému invalidného dôchodku pre zamestnancov (WAO).

23. Po zmene právnej úpravy bola žalobkyňa informovaná, že od 1. januára 2000 už nie je povinne poistená podľa holandského všeobecného systému, a teda sa jej už nebudú z invalidného dôchodku zrážať príspevky do vnútroštátneho poistenia. Takisto bola upozornená na to, že môže požiadať o dobrovoľné poistenie podľa všeobecného systému pre starobné dôchodky (AOW) a dôchodky pozostalých (ANW).

24. Žalobkyňa usúdila, že zánik jej povinného poistenia podľa týchto dvoch systémov je v rozpore s nariadením č. 1408/71 a na základe toho podala žalobu proti žalovanej inštitúcii na Rechtbank Amsterdam.

25. Tento súd usúdil, že aj keď je z judikatúry Súdneho dvora jasné, že členský štát má voľnosť určiť, aby osoby, ktoré prestali pracovať v tomto členskom štáte, neboli poistené podľa systému sociálneho zabezpečenia, ak už nemajú bydlisko v tomto členskom štáte, nie je jasné, či členský štát môže ďalej uplatňovať svoju vnútroštátnu právnu úpravu na takúto osobu, ale napriek tomu ju vylúčiť z (podstatnej) časti systému sociálneho zabezpečenia z dôvodu, že už nemá bydlisko v tomto členskom štáte. Preto podal návrh na začatie prejudiciálneho konania formou nasledujúcich otázok:

„1. Odporuje článku 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 právna úprava členského štátu, podľa ktorej osoba, ktorá ukončila všetky zárobkové činnosti na jeho území, zostáva poistená podľa tejto právnej úpravy len vtedy, ak si tam zachová svoje bydlisko, zatiaľ čo táto osoba zostáva na základe právnych predpisov tohto členského štátu povinne poistená v určitých iných častiach sociálneho zabezpečenia podľa právnych predpisov tohto členského štátu bez ohľadu na jej bydlisko?

2. Je pre odpoveď na prvú otázku podstatné, že podľa právnych predpisov tohto členského štátu môže byť osoba dobrovoľne poistená v niekoľkých častiach sociálneho zabezpečenia bez toho, aby takéto dobrovoľné poistenie bolo podmienené tým, že má bydlisko naďalej na území tohto členského štátu?

Ak je odpoveď na prvú otázku záporná, nasledujúca otázka je položená subsidiárne:

3. V situácii, aká je vyššie opísaná, má sa článok 39 ES vykladať v tom zmysle, že nahradenie povinného poistenia dobrovoľným poistením nie je v súlade s týmto článkom, ak zánik povinného poistenia vyplýva zo zavedenia požiadavky bydliska?"

Prvá prejudiciálna otázka

27. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či článku 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 odporuje právna úprava členského štátu, podľa ktorej osoba, ktorá ukončila všetky zárobkové činnosti na jeho území, zostáva poistená podľa tejto právnej úpravy v určitých častiach sociálneho zabezpečenia len vtedy, ak si tam zachová svoje bydlisko, zatiaľ čo táto osoba zostáva na základe právnych predpisov tohto členského štátu povinne poistená v určitých iných častiach sociálneho zabezpečenia podľa právnych predpisov tohto členského štátu bez ohľadu na jej bydlisko.

28. Holandská vláda tvrdí, že túto otázku treba zodpovedať záporne; pripomienky žalovanej inštitúcie majú rovnaký zmysel, aj keď táto usudzuje, že na prvú otázku nie je potrebné odpovedať tak, ako bola položená, vzhľadom na existenciu dobrovoľného poistenia (predmet ďalšej otázky). Belgická a grécka vláda a Komisia usudzujú, že prvú otázku treba zodpovedať kladne.

26. Žalobkyňa, žalovaná inštitúcia, belgická, grécka a holandská vláda a Komisia predložili písomné pripomienky. Žalovaná inštitúcia, holandská vláda a Komisia boli zastúpené na pojednávaní. Písomné pripomienky žalobkyne sú veľmi stručné a len podporujú vyjadrenia, ktoré urobil vnútroštátny súd.

29. Článok 13 ods. 2 písm. f) treba chápať v jeho súvislosti s hlavou II nariadenia č. 1408/71, ktorej súčasť tvorí. Účelom ustanovení hlavy II je určiť právnu úpravu uplatniteľnú na osobu v medziach rozsahu pôsobnosti nariadenia. To je uvedené

v článku 13 ods. 1, ktorý stanovuje, že s výhradou určitých, v tejto veci bezvýznamných, výnimiek „osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu". Z tohto znenia vyplýva, že „uplatniteľné právne predpisy" na účely článku 13 ods. 2 písm. f) znamenajú právne predpisy jedného členského štátu, a teda predpisy tohto členského štátu ako celok.

30. V rozsudku Komisia/Belgicko [15] Súdny dvor poznamenal, že článok 13 ods. 2 písm. f) „stanovuje uplatniteľnosť právnej úpravy členského štátu, na území ktorého má dotknutá osoba bydlisko len vtedy, ak nemožno uplatňovať žiadnu inú právnu úpravu, a najmä len vtedy, ak sa tá právna úprava, ktorej dotknutá osoba predtým podliehala, prestane na ňu uplatňovať. ... Skutočnosť, že právna úprava členského štátu sa prestala uplatňovať, predstavuje podmienku na uplatnenie tohto ustanovenia, [ktoré] samo osebe nedefinuje podmienky, za ktorých sa prestane právna úprava členského štátu uplatňovať". [16] Tieto podmienky sa naopak stanovia v súlade s touto právnou úpravou. [17]

31. V konaní vo veci samej však nejde o prípad, že by sa holandská právna úprava sociálneho zabezpečenia prestala uplatňovať ako celok: žalobkyňa naďalej podliehala holandským systémom pre zamestnancov a všeobecnému systému pre náhradu osobitných nákladov na zdravotnú starostlivosť (AWBZ). Hoci je pravdou, že Holandsko mohlo v súlade s článkom 13 ods. 2 písm. f) legitímne stanoviť, aby sa jeho právna úprava sociálneho zabezpečenia prestala uplatňovať ako celok na osoby, ktoré nemajú na jeho území bydlisko a ukončili na ňom všetky zárobkové činnosti, neurobilo tak. Zastávam preto názor, že v tejto veci je článok 13 ods. 2 písm. f) neuplatniteľný.

32. To však neznamená, že prístup Holandska je nevyhnutne v súlade s ostatnými ustanoveniami hlavy II. Je zrejmé, že vylúčenie určitých osôb, na ktoré sa nariadenie uplatňuje, z účasti na časti jeho režimu sociálneho zabezpečenia má ten účinok, že takéto osoby sa buď neúčastnia na určitých častiach sociálneho zabezpečenia podľa žiadnej právnej úpravy, alebo, ak požiadajú a získajú účasť na týchto častiach podľa právnej úpravy členského štátu ich bydliska, sa účastnia podľa dvoch vnútroštátnych právnych úprav súbežne.

33. Ako tvrdia belgická a grécka vláda a Komisia, druhá uvedená situácia je zjavne v rozpore s článkom 13 ods. 1, o ktorom Súdny dvor rozhodol, že „vylučuje... akúkoľvek možnosť kolízie viacerých vnútroštát-

15 — Rozsudok z 3. mája 2001, C-347/98, Zb. s. I-3327.

16 — Body 29 a 31.

17 — Článok 10b nariadenia č. 574/72, už citovaný v bode 10 vyššie.

nych právnych úprav vo vzťahu k jednému a tomu istému obdobiu". [18]

34. Všeobecnejšie, obidve situácie sú v rozpore so systematikou a duchom nariadenia a najmä jeho hlavy II. Súdny dvor opakovane rozhodol, že ustanovenia tejto hlavy nemajú v úmysle len zabrániť súbežnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych poriadkov a komplikáciám, ktoré môžu nastať, ale aj zabezpečiť, aby osoby, na ktoré sa nariadenie vzťahuje, neboli ponechané bez účasti na sociálnom zabezpečení, pretože neexistuje právna úprava, ktorá je na ne uplatniteľná. [19]

35. Holandská vláda sa odvoláva na ustálenú judikatúru, podľa ktorej je vecou právnej úpravy každého členského štátu stanoviť podmienky vytvárajúce právo alebo povinnosť pripojiť sa k systému sociálneho zabezpečenia alebo ku konkrétnej časti takého systému [20], a najmä na rozsudok de Jaeck [21].

36. Tento rozsudok sa týkal osoby, ktorá bola súčasne samostatne zárobkovo činná v jednom členskom štáte a zamestnaná v inom členskom štáte. Súdny dvor bol požiadaný, aby rozhodol o výklade článku 14c ods. 1 písm. b) nariadenia č. 1408/71, ktorý v rozhodnom čase [22] stanovoval, že osoba v takejto situácii podlieha za určitých okolností, vrátane okolností vo veci samej, právnej úprave každého z týchto členských štátov vo vzťahu k činnosti vykonávanej na jeho území. Súdny dvor rozhodol, že tam, kde sa uplatňuje článok 14c ods. 1 písm. b) nariadenia, právu Spoločenstva neodporuje právna úprava tohto členského štátu o poistení dotknutej osoby len voči niektorým rizikám, na ktoré sa vzťahuje jeho systém sociálneho zabezpečenia, za predpokladu, že v tejto súvislosti nedochádza k žiadnej diskriminácii medzi občanmi tohto štátu a občanmi ostatných členských štátov.

37. Toto rozhodnutie bolo teda výslovne obmedzené na situácie „kde sa uplatňuje... článok 14c ods. 1 písm. b)". Pripomeniem ešte, že normy článku 13 ods. 1 a 2 nariadenia sa uplatnia, pokiaľ nestanovuje inak, okrem iného, článok 14c, ktorý tvorí osobitnú výnimku k všeobecným normám stanoveným článkom 13 ods. 1 a 2 — výnimku, ktorá má jednoduché zdôvodnenie v tom, že dotknutá osoba je súčasne zamestnaná a/alebo samostatne zárobkovo činná v dvoch členských štátoch. Nevidím,

18 — Rozsudok z 5. mája 1977, Perenboom, 102/76, Zb. s. 815, bod 11.

19 — Rozsudok z 11. júna 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Zb. s. I-3419, bod 28.

20 — Rozsudky z 24. apríla 1980, Coonan, 110/79, Zb. s. 1445, bod 12, a z 21. februára 1991, Daalmeijer, C-245/88, Zb. s. I-555, bod 15.

21 — Rozsudok z 30. januára 1997, C-340/94, Zb. s. I-461, bod 37.

22 — Rozsudok de Jaeck sa týkal skutkového stavu, ktorý nastal roku 1984. S účinnosťou od 1. januára 1987 bol článok 14c zmenený nariadením Rady (EHS) č. 3811/86 z 11. decembra 1986 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 355, s. 5) tak, že jeho ustanovenia sa rozšírili, aby pokrývali dve alebo viaceré aktivity vykonávané ako závislá činnosť alebo samostatná zárobková činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

ako môže rozhodnutie výslovne obmedzené na takéto výnimočné situácie pomôcť pri výklade článku 13 ods. 1 a 2, keďže tieto ustanovenia sa uplatňujú na veľmi odlišnú situáciu osôb, ktoré nie sú súčasne zamestnané a/alebo samostatne zárobkovo činné v dvoch členských štátoch.

38. Preto zotrvávam na názore, že nie je zlučiteľné so systematikou nariadenia, aby Holandsko vylúčilo určité osoby, na ktoré sa uplatňuje nariadenie, z účasti na časti jeho systému sociálneho zabezpečenia.

Druhá prejudiciálna otázka

39. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či je pre odpoveď na prvú otázku podstatné, že podľa právnej úpravy prvého členského štátu môže byť dotknutá osoba dobrovoľne poistená v niekoľkých častiach sociálneho zabezpečenia.

40. Ako je z vyššie uvedeného zrejmé, kolízne normy uvedené v hlave II nariadenia nemajú v úmysle len zabrániť súbežnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych poriadkov a komplikáciám, ktoré môžu nastať, ale aj zabezpečiť, aby osoby v rámci jeho rozsahu pôsobnosti neboli ponechané bez účasti na sociálnom zabezpečení, pretože neexistuje právna úprava, ktorá je na ne uplatniteľná.

41. Zdá sa mi, že ustanovenia o dobrovoľnom poistení môžu mať ľahko za následok, že dotknuté osoby skončia bez akejkoľvek právom upravenej účasti na určitých častiach sociálneho zabezpečenia v rozpore s nariadením.

42. Žalovaná inštitúcia na pojednávaní uviedla, že z 30 000 osôb dotknutých zmenou v jej právnej úprave sa len 8 000 rozhodlo pre dobrovoľné poistenie, zatiaľ čo ostatné, napriek tomu, že boli osobne informované o tejto možnosti, sa rozhodli ju nevyužiť.

43. Nevyhnutný záver z týchto údajov je ten, že 22 000 osôb, ktoré sa v minulosti zúčastňovali na holandských všeobecných systémoch, sa na nich už nezúčastňuje; nie sú teda poistené podľa holandskej právnej úpravy, pokiaľ ide o dôchodky pozostalých ani starobné dôchodky a v určitých prípadoch ani pokiaľ ide o náhradu osobitných nákladov na zdravotnú starostlivosť; okrem toho nemusia byť podľa nej, v závislosti od okolností, poistené ani pokiaľ ide o rodinné dávky.

44. Z dokumentov predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že osoby dotknuté zmenou holandskej právnej úpravy majú jeden rok od oznámenia na to, aby sa rozhodli pre dobrovoľné poistenie. Je možné, ako tvrdia žalovaná inštitúcia a holandská vláda, že týmto osobám v súčasnosti vyhovuje byť bez takejto účasti z dôvodov, ktoré majú do činenia s ich osobnými pomermi. Zdá sa však ako pravdepodobné, že nebudú mať žiadnu možnosť účasti, pokiaľ po uplynutí ročnej lehoty zmenia svoj názor: ako Komisia poukázala, je pravdepodobné, že takéto osoby nebudú môcť získať účasť pre dotknuté časti v Belgicku, keďže dovtedy, kým sa holandská právna úprava ako celok neprestane na nich uplatňovať, nespĺňajú podmienky článku 13 ods. 2 písm. f). Takáto situácia je zjavne v rozpore so zásadou obsiahnutou v hlave II nariadenia, podľa ktorej osoby v rámci rozsahu jeho pôsobnosti nebudú ponechané bez účasti na sociálnom zabezpečení, pretože neexistuje právna úprava, ktorá je na ne uplatniteľná.

45. Okrem toho Súdny dvor uviedol, že zásada, podľa ktorej osoby, na ktoré sa vzťahuje nariadenie, sú zúčastnené iba na jednej sústave sociálneho zabezpečenia, vyjadruje širšiu požiadavku, aby uplatňovaná sústava bola predvídateľná, čo je samo osebe odzrkadlením zásady právnej istoty. [23] Týmto záujmom podľa môjho názoru zjavne neprospieva zmena právnej úpravy, ktorá ponecháva osoby v stave právneho vákua.

46. Napokon je v každom prípade jasné, že sprístupnenie dobrovoľného poistenia za tých okolností, ako sú v tejto veci, by nebolo v súlade s právom Spoločenstva vo všeobecnosti ani s nariadením osobitne, pokiaľ by takéto poistenie bolo ponúkané za podmienok, ktoré sú menej výhodné, ako podmienky povinného poistenia, ktoré nahradilo. Menej výhodné podmienky by boli zjavnou diskrimináciou osôb s bydliskom mimo územia Holandska a mohli by byť prekážkou voľného pohybu osôb. Rovnako by, ako tvrdí Komisia, tvorili v rozpore s článkom 12 ES diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, keďže je možné rozumne predpokladať, že existuje oveľa viac občanov iných členských štátov ako holandských občanov, ktorí pracovali v Holandsku a majú bydlisko v inom členskom štáte.

47. Na praktickej úrovni by okrem toho bolo obtiažne zistiť, či podmienky takého dobrovoľného poistenia sú vo všetkých možných situáciách prinajmenšom rovnako výhodné; takéto ťažkosti by tiež škodili právnej istote. Hoci akékoľvek takéto posúdenie by bolo samozrejme záležitosťou vnútroštátneho súdu, zdá sa mi, že zásade právnej istoty veľmi neprospeje, ak tento súd musí usku-

23 — Rozsudok z 30. marca 2000, Banks a i., C-178/97,Zb. s. I-2005, bod 41.

točniť detailné posúdenie presného spôsobu, akým dobrovoľné poistenie funguje, k výhode alebo nevýhode daných jednotlivcov. Takéto posúdenie nemusí byť ani prakticky uskutočniteľné, ak len preto, že normálne nebude možné s istotou predpovedať, ako sa časom zmenia osobné pomery daného jednotlivca.

Tretia prejudiciálna otázka

48. Tretia otázka vnútroštátneho súdu je položená len pre prípad, ak je prvá otázka zodpovedaná záporne: keďže navrhujem odpovedať na túto otázku kladne, nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

Návrh

49. Preto si myslím, že na otázky, ktoré predložil Rechtbank, Amsterdam, treba odpovedať takto:

1. Článku 13 ods. 1 a článku 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, odporuje právna úprava členského štátu, podľa ktorej osoba, ktorá ukončila všetky zárobkové činnosti na jeho území, zostáva poistená podľa tejto právnej úpravy v určitých častiach sociálneho zabezpečenia len vtedy, ak si tam zachová svoje bydlisko, zatiaľ čo táto osoba zostáva na základe právnych predpisov tohto členského štátu povinne poistená v určitých ďalších častiach sociálneho zabezpečenia bez ohľadu na miesto jej bydliska.

2. Pre odpoveď na prvú otázku nie je podstatné, že podľa právnej úpravy tohto členského štátu môže byť osoba dobrovoľne poistená v niekoľkých častiach sociálneho zabezpečenia bez toho, aby takéto dobrovoľné poistenie bolo podmienené tým, že má bydlisko naďalej na území tohto členského štátu.